

**DIREKTIVA VIJEĆA 97/81/EZ****od 15. prosinca 1997.**

**o Okvirnom sporazumu o radu s nepunim radnim vremenom koji su sklopili UNICE, CEEP i ETUC<sup>1</sup>**

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

Uzimajući u obzir Sporazum o socijalnoj politici priložen Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici priloženom Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, te poglavito članak 4., stavak 2. istoga;

Uzimajući u obzir prijedlog Komisije,

- (1) budući da su temeljem Protokola (br. 14) o socijalnoj politici priloženog Ugovoru o osnivanju Europske zajednice države članice, osim Ujedinjenog Kraljevstva Velike Britanije i Sjeverne Irske (dalje u tekstu: „države članice“), želeći nastaviti putem začetim Socijalnom poveljom iz 1989., zaključile sporazum o socijalnoj politici;
- (2) budući da poslodavci i zaposlenici (socijalni partneri), u skladu sa člankom 4., stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici, mogu zajednički zahtijevati provedbu sporazuma na razini Zajednice kroz odluku Vijeća donesenu na prijedlog Komisije;
- (3) budući da točka 7. Povelje EZ o temeljnim socijalnim pravima radnika među ostalim propisuje da „ostvarivanje unutarnjeg tržišta mora voditi do poboljšanja u uvjetima života i rada radnika u Europskoj zajednici. Taj proces mora biti rezultat prilagodbe ovih uvjeta uz stalno poboljšanje, što se posebice odnosi na (...) oblike zaposlenja različite od ugovora na neodređeno vrijeme, poput ugovora na određeno vrijeme, rada s nepunim radnim vremenom, privremenog rada i sezonskog rada“;
- (4) Budući da Vijeće nije donijelo odluku o prijedlogu direktive o određenim vrstama zaposlenja vezano za narušavanje tržišnog natjecanja<sup>2</sup>, s izmjenama<sup>3</sup>, niti o prijedlogu direktive o određenim vrstama zaposlenja vezano za uvjete rada<sup>4</sup>
- (5) Budući da se u zaključcima sa sastanka Europskoga vijeća u Essenu naglašava potreba za poduzimanjem mjera koje bi promicale zapošljavanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce, te poziva na donošenje mjera s ciljem povećanja rasta koji potiče zapošljavanje, posebice fleksibilnijom organizacijom rada tako da se ispune i želje zaposlenika i potrebe tržišnog natjecanja;
- (6) Budući da je Komisija, u skladu sa člankom 3., stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici, konzultirala poslodavce i radnike o mogućim smjerovima aktivnosti Zajednice koje se odnose na fleksibilno radno vrijeme i sigurnost radnoga mjesta;
- (7) Budući da je Komisija, zaključivši nakon tih konzultacija da je djelovanje Zajednice poželjno, ponovno konzultirala poslodavce i radnike o sadržaju predviđenoga prijedloga u skladu s člankom 3., stavkom 3. navedenoga Sporazuma;

<sup>1</sup> Udruženje poslodavačkih i industrijskih konfederacija Europe (UNICE), Europski centar poduzeća u javnom vlasništvu ili od općeg gospodarskog interesa (CEEP) i Europska konfederacija sindikata (ETUC)

<sup>2</sup> SL C 224, 8.9.1990., str. 6

<sup>3</sup> SL C 305, 5. 12. 1990., str. 8

<sup>4</sup> SL C 224, j8. 9. 1990., str. 4

- (8) Budući da su opće intersektoralne organizacije, Udruženje industrijskih i poslodavačkih konfederacija Europe (UNICE), Europski centar poduzeća su javnom vlasništvu ili od općeg gospodarskog interesa (CEEP) i Europska konfederacija sindikata (ETUC), obavijestile Komisiju zajedničkim pismom od 19. lipnja 1996. o svojoj želji za pokretanjem postupka navedenih u članku 4. Sporazuma o socijalnoj politici; u zajedničkom pismu od 12. ožujka 1997. zatražile su od Komisije dodatna tri mjeseca; Komisija je uđovoljila tom zahtjevu;
- (9) Budući da su navedene organizacije 6. lipnja 1997. sklopile Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom; proslijedile su Komisiji svoj zajednički zahtjev za provedbom tog Okvirnog sporazuma Odlukom Vijeća na prijedlog Komisije, u skladu sa člankom 4., stavkom 2. navedenog sporazuma;
- (10) Budući da je Vijeće u svojoj Rezoluciji od 6. prosinca 1994. o vidovima socijalne politike Europske unije: doprinos gospodarskom i socijalnom približavanju u Uniji<sup>5</sup> od poslodavaca i zaposlenika tražilo da iskoriste mogućnost sklapanja sporazuma, koji su u pravilu bliži socijalnoj stvarnosti i socijalnim problemima;
- (11) Budući da su strane potpisnice željele sklopiti okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom kojim bi se odredila opća načela i minimalni zahtjevi za rad s nepunim radnim vremenom; budući da su pokazale svoju želju za utvrđivanjem okvira kojim bi se spriječila diskriminacija radnika s nepunim radnim vremenom te dao doprinos razvoju potencijala rada s nepunim radnim vremenom koji bi bio prihvatljiv i poslodavcima i zaposlenicima;
- (12) Budući da su poslodavci i zaposlenici željeli posebnu pažnju posvetiti radu s nepunim radnim vremenom, a u isto vrijeme pokazati kako im je namjera razmotriti potrebu za sličnim sporazumima koji bi se odnosili na druge fleksibilne oblike rada;
- (13) Budući da su u zaključcima sa sastanka Europskoga vijeća iz Amsterdama predsjednici vlada i država Europske unije posebno pozdravili sporazum koji su socijalni partneri sklopili o radu s nepunim radnim vremenom;
- (14) Budući da je odgovarajući instrument za provedbu ovoga Okvirnog sporazuma Direktiva u smislu članka 189. Ugovora; budući da ona stoga obvezuje države članice u pogledu rezultata koje se mora ostvariti, a nacionalnim vlastima ostavlja oblike i metode na odabir;
- (15) Budući da u skladu s načelima supsidijarnosti i proporcionalnosti navedenim u Članku 3., stavku b. Ugovora, države članice ne mogu u zadovoljavajućoj mjeri postići ciljeve ove Direktive te ih Zajednica može ostvariti u boljoj mjeri; budući da ova Direktiva ne nadilazi ono što je neophodno za postizanje tih ciljeva;
- (16) Budući da u smislu izraza korištenih u Okvirnom sporazumu koji nisu u njemu posebno definirani, ova Direktiva dopušta državama članicama definiranje takvih izraza u skladu s nacionalnim zakonima ili praksom, kao što je to slučaj s drugim direktivama o socijalnim pitanjima koje koriste slične izraze, pod uvjetom da navedene definicije poštuju sadržaj Okvirnog sporazuma;
- (17) Budući da je Komisija izradila nacrt prijedloga Direktive, u skladu s Priopćenjem od 14. prosinca 1993. o primjeni Protokola (br. 14) o socijalnoj politici i Priopćenjem od 18. rujna 1996. o razvoju socijalnoga dijaloga na razini Zajednice, uzimajući u obzir reprezentativnost stranki u sporazumu i zakonitost svake odredbe Okvirnog sporazuma;
- (18) Budući da je Komisija izradila nacrt prijedloga Direktive u skladu sa člankom 2., stavkom 2. Sporazuma o socijalnoj politici koji predviđa da direktive u domeni socijalne politike „moraju

<sup>5</sup> SL C 368, od 23. 12. 1994., str. 6

izbjjeći nametanje administrativnih, finansijskih i pravnih ograničenja koja bi kočila stvaranje i razvoj malih i srednjih poduzeća“;

- (19) Budući da je Komisija, u skladu sa svojim Priopćenjem od 14. prosinca 1993. o provedbi Protokola (br. 14) o socijalnoj politici, izvjestila Europski parlament uputivši mu tekst svoga prijedloga Direktive koja sadržava Okvirni sporazum;
- (20) Budući da je Komisija također izvjestila i Gospodarski i socijalni odbor;
- (21) Budući da članak 6., stavak 1. Okvirnog sporazuma predviđa da Države članice i/ili socijalni partneri mogu primjenjivati odredbe navedene u sporazumu ili usvojiti odredbe povoljnije od njih;
- (22) Budući da članak 6. stavak 2. Okvirnog sporazuma zabranjuje da provedba ove Direktive služi kao opravdanje za pogoršanje situacije koja već postoji u svakoj državi članici;
- (23) Budući da Povelja EZ o temeljnim socijalnim pravima radnika prepoznaje važnost borbe protiv svih oblika diskriminacije, posebice one temeljene na spolu, boji kože, rasi, uvjerenju ili vjeroispovijesti;
- (24) Budući da u članku F, stavku 2. Ugovora o osnivanju Europske unije стоји да ће Unija poštovati temeljna prava koja jamči Europska konvencija o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i koja slijede iz ustavnih tradicija država članica, kao temeljna načela zakona Zajednice;
- (25) Budući da države članice mogu socijalnim partnerima, na njihov zajednički zahtjev, povjeriti provedbu ove Direktive, pod uvjetom da države članice poduzmu sve potrebne korake da osiguraju da u svakom trenutku mogu jamčiti rezultate propisane ovom Direktivom;
- (26) Budući da primjena Okvirnog sporazuma doprinosi ostvarivanju ciljeva navedenih u članku 1. Sporazuma o socijalnoj politici,

DONIJELO JE OVU DIREKTIVU:

*Članak 1.*

Svrha je ove Direktive provesti Okvirni sporazum o radu s nepunim radnim vremenom koji se nalazi u privitku, a zaključen je 6. lipnja 1997. između intersektoralnih organizacija (UNICE, CEEP i ETUC).

*Članak 2.*

1. Države članice dužne su donijeti zakone, odredbe i upravne propise potrebne za usklađenje s ovom Direktivom najkasnije do 20. siječnja 2000. ili osigurati da najkasnije do toga datuma socijalni partneri sporazumno usvoje potrebne mjere, s time da su države članice dužne poduzeti sve potrebne mjere da bi u svako doba mogle jamčiti rezultate propisane ovom Direktivom. O navedenome su dužne odmah izvjestiti Komisiju.

Države članice mogu po potrebi dobiti dodatno razdoblje od najviše jedne godine kako bi se u obzir uzele posebne teškoće ili provedba kolektivnim ugovorom.

U tom slučaju su dužne o tome odmah izvjestiti Komisiju.

Kada države članice usvajaju mjere navedene u prvom stavku, pozivaju se na ovu Direktivu ili su popraćene pozivanjem na nju u slučaju njihove javne objave. Postupke pozivanja određuju države članice.

2. Države članice priopćavaju Komisiji tekst glavnih odredbi domaćih zakona koje su usvojile ili koje usvajaju u području pokrivenom ovom Direktivom.

*Članak 3.*

Ova Direktiva stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Europskih zajednica.

*Članak 4.*

Ova je Direktiva upućena državama članicama.

Sastavljeno u Buxellesu, 15. prosinca 1997.

*Za Vijeće*

*Predsjednik*

J.-C. JUNCKER

**PRILOG**

UDRUŽENJE POSLODAVAČKIH I INDUSTRIJSKIH KONFEDERACIJA EUROPE  
EUROPSKA KONFEDERACIJA SINDIKATA  
EUROPSKI CENTAR PODUZEĆA U JAVNOM VLASNIŠTVU ILI OD OPĆEG  
GOSPODARSKOG INTERESA

**OKVIRNI SPORAZUM O RADU S NEPUNIM RADNIM VREMENOM****Preamble**

Ovaj je Okvirni sporazum doprinos cjelovitoj europskoj strategiji zapošljavanja. Rad s nepunim radnim vremenom u zadnjih nekoliko godina ima važan utjecaj na zapošljavanje. Zbog toga su stranke sporazuma posvetile pažnju upravo ovom obliku rada. Stranke sporazuma namjeravaju razmotriti potrebu sklapanja sličnih sporazuma o drugim oblicima fleksibilnoga rada.

Prepoznajući raznolikost situacija u državama članicama i priznajući da je rad s nepunim radnim vremenom karakteristika zapošljavanja u određenim granama i djelatnostima, ovaj Sporazum postavlja opća načela i minimalne zahtjeve koji se odnose na rad s nepunim radnim vremenom. On pokazuje volju socijalnih partnera za uspostavljanjem općeg okvira za sprječavanje diskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom te pomoći pri razvoju prilika za rad s nepunim radnim vremenom koji je prihvatljiv i poslodavcima i zaposlenicima.

Ovaj se sporazum odnosi na uvjete zaposlenja radnika s nepunim radnim vremenom, a priznaje da države članice same odlučuju o pitanjima zakonom propisane socijalne sigurnosti. U smislu načela nediskriminacije, strane potpisnice ovoga sporazuma uzimaju u obzir Deklaraciju o zapošljavanju donesenu na sastanku Europskog vijeća u Dublinu 1996. u kojoj Vijeće među ostalim naglašava potrebu razvijanja sustava socijalne sigurnosti koji bi više pogodovali zapošljavanju kroz „razvoj sustava socijalne zaštite koji su sposobni prilagodbi novim uzorcima rada i koji pružaju odgovarajući zaštitu osobama uključenim u takve vrste rada“. Stranke ovoga Sporazuma smatraju kako taj učinak treba dati i ovoj Deklaraciji.

ETUC, UNICE i CEEP zahtijevaju od Komisije da ovaj Okvirni sporazum podnese Vijeću radi donošenja Odluke čime bi ove odredbe bile obvezujuće za države članice koje su potpisnice Sporazuma o socijalnoj politici priloženog Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici priloženom Ugovoru o osnivanju Europske zajednice.

Stranke sporazuma mole Komisiju da u svom prijedlogu provedbe sporazuma zahtijeva od država članica donošenje zakona, uredbi i upravnih odredbi neophodnih za usklađivanje s odlukom Vijeća u roku od dvije godine po njenom usvajanju ili osiguravanje<sup>1</sup> sporazumnog donošenja potrebnih mjera od strane socijalnih partnera do isteka ovog razdoblja. Zemlje članice mogu, ako je to potrebno kako bi se vodilo računa o posebnim poteškoćama ili provedbi kolektivnim ugovorom, dobiti najviše do jedne dodatne godine dana vremena za prilagodbu ovoj odredbi.

Ne dovodeći u pitanje ulogu nacionalnih sudova i Suda Europskih zajednica, strane potpisnice zahtijevaju da svako pitanje vezano uz tumačenje ovog sporazuma na europskoj razini Komisija ponajprije prosljedi njima da daju mišljenje.

**Opća razmatranja**

<sup>1</sup> U smislu članka 2., stavka 4. Sporazuma o socijalnoj politici u prilogu Ugovora o osnivanju Europske zajednice.

1. Uzimajući u obzir Sporazum o socijalnoj politici priložen Protokolu (br. 14) o socijalnoj politici priloženom Ugovoru o osnivanju Europske zajednice, a posebice njegov članak 3., stavak 4. i članak 4., stavak 2.;
2. Budući da članak 4., stavak 2. Sporazuma o socijalnoj politici propisuje da se sporazumi potpisani na razini Zajednice primjenjuju, na zajednički zahtjev potpisnica, odlukom Vijeća na prijedlog Komisije;
3. Budući da je u svom drugom konzultacijskom dokumentu o fleksibilnom radnom vremenu i sigurnosti za radnike Komisija objavila kako namjerava predložiti zakonski obvezujuću mjeru Zajednice;
4. Budući da se u zaključcima sa sastanka Europskoga vijeća u Essenu naglašava potreba poduzimanja mjera koje bi promicale zapošljavanje i jednake mogućnosti za žene i muškarce, te poziva na donošenje mjera s ciljem „povećanja rasta koji potiče zapošljavanje, posebice fleksibilnjom organizacijom rada tako da se ispune i želje zaposlenika i potrebe tržišnog natjecanja“;
5. Budući da strane potpisnice ovoga sporazuma smatraju važnima mjere koje bi poboljšale dostupnost rada s nepunim radnim vremenom muškarcima i ženama kao pripreme za mirovinu, uskladivanja poslovnog i obiteljskog života, kao i za iskorištavanje prilika za edukaciju i izobrazbu kojima bi unaprjeđivali vještine i poslovne prilike, što bi donijelo koristi i poslodavcima i zaposlenicima te pomoglo razvoju poduzeća;
6. Budući da se za uređivanje primjene njegovih općih načela, minimalnih zahtjeva i odredbi ovaj sporazum upućuje državama članicama i socijalnim partnerima, a kako bi se u obzir uzela situacija u svakoj državi članici;
7. Budući da ovaj sporazum uzima u obzir potrebu poboljšanja zahtjeva socijalne politike, unapređenja konkurentnosti gospodarstva Zajednice te izbjegavanja nametanja administrativnih, finansijskih i pravnih ograničenja na način na koji bi ona kočila stvaranje i razvoj malih i srednjih poduzeća;
8. Budući da su socijalni partneri najpodobniji za pronalaženje rješenja koja odgovaraju potrebama i poslodavaca i radnika, te se stoga njima mora dati posebna uloga u provedbi i primjeni ovog sporazuma.

## STRANE POTPISNICE SPORAZUMJELE SU SE

### **Članak 1: Svrha**

Svrha ovoga Okvirnog sporazuma jest:

- (a) osigurati uklanjanje diskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom i poboljšanje kvalitete rada s nepunim radnim vremenom;
- (b) pospješiti razvoj dobrovoljnog rada s nepunim radnim vremenom i doprinijeti fleksibilnoj organizaciji radnog vremena na način koji uzima u obzir potrebe i poslodavaca i zaposlenika.

### **Članak 2: Područje primjene**

1. Ovaj sporazum primjenjuje se na sve radnike s nepunim radnim vremenom, koji imaju ugovor o radu ili status radnika definiran zakonima, kolektivnim ugovorima ili praksom koji su na snazi u svakoj državi članici.
2. Države članice, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim zakonima, kolektivnim ugovorima ili praksom, i/ili socijalni partneri na odgovarajućoj razini u skladu s nacionalnom praksom u djelatnosti mogu iz uvjeta ovoga Sporazuma, iz objektivnih razloga, u potpunosti ili djelomično izuzeti radnike s nepunim radnim vremenom koji rade povremeno. Takva izuzeća treba povremeno kontrolirati da bi se utvrdilo jesu li objektivni razlozi zbog kojih je do njih došlo i dalje valjni.

### Članak 3: Definicije

U smislu ovoga sporazuma:

1. Izraz „radnik s nepunim radnim vremenom“ označava zaposlenika čiji redoviti radni sati, obračunati tjedno ili prosječno tijekom razdoblja zaposlenja trajanja do jedne godine, iznose manje od redovitih radnih sati usporedivog radnika s punim radnim vremenom.
2. Izraz „usporedivi radnik s punim radnim vremenom“ označava zaposlenika s punim radnim vremenom koji u istoj organizaciji ima istu vrstu ugovora o radu ili radnog odnosa, na istim ili sličnim poslovima ili s istim ili sličnim zvanjem, uzimajući u obzir druge okolnosti, poput dužine staža ili kvalifikacija/vještina.

U slučajevima gdje nema usporedivih radnika s punim radnim vremenom u istoj organizaciji, usporedba se vrši u odnosu na kolektivni ugovor na snazi, ili ako nema takvoga kolektivnoga ugovora, u skladu s državnim zakonima, kolektivnim ugovorima ili praksom.

### Članak 4: Načelo nediskriminacije

1. U pogledu uvjeta zaposlenja, s radnicima s nepunim radnim vremenom ne postupa se nepovoljnije nego s usporedivim radnicima s punim radnim vremenom samo zato što rade s nepunim radnim vremenom, osim ako je različito postupanje opravdano objektivnim razlozima.
2. Ako je primjereno, primjenjuje se načelo *pro rata temporis*.
3. Uređenje primjene ovoga članka definiraju države članice i/ili socijalni partneri, uzimajući u obzir europske i nacionalne zakone, kolektivne ugovore i praksu.
4. Ako je to opravdano objektivnim razlozima, države članice, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim zakonima, kolektivnim ugovorima ili praksom, i/ili socijalni partneri mogu po potrebi odlučiti da stjecanje određenih uvjeta zaposlenja ovisi o dužini staža, radnom vremenu ili dohotku. Uvjete pod kojima radnici s nepunim radnim vremenom stječu određena prava vezana uz uvjete zaposlenja treba povremeno kontrolirati uzimajući u obzir načelo nediskriminacije sadržano u članku 4., stavku 1.

### Članak 5: Prilike za rad s nepunim radnim vremenom

1. U smislu članka 1. ovoga Sporazuma i načela nediskriminacije radnika s nepunim radnim vremenom u odnosu na radnike s punim radnim vremenom:
  - (a) države članice, nakon konzultacija sa socijalnim partnerima u skladu s nacionalnim zakonima ili praksom, trebaju identificirati i razmotriti zakonske ili administrativne zapreke koje mogu ograničavati prilike za rad s nepunim radnim vremenom, i ako je potrebno, ukloniti ih;

- (b) Socijalni partneri, kroz djelovanje u okviru svoje nadležnosti i postupke sadržane u kolektivnim ugovorima, trebaju identificirati i razmotriti zakonske ili administrativne zapreke koje mogu ograničavati prilike za rad s nepunim radnim vremenom, i ako je potrebno, ukloniti ih.
2. Odbijanje radnika da s rada s punim radnim vremenom prijeđe na rad s nepunim radnim vremenom ili obrnuto ne može samo po sebi predstavljati valjan temelj za prekid radnog odnosa, ne dovodeći u pitanje prekid radnog odnosa u skladu s nacionalnim zakonima, kolektivnim ugovorima i praksom, iz drugih razloga koji mogu proizaći iz operativnih potreba poduzeća u pitanju.
3. Ako je to moguće, poslodavci trebaju razmotriti sljedeće:
- (a) zahtjeve radnika da s radnog mesta s punim radnim vremenom prijeđe na radno mjesto s nepunim radnim vremenom koje postane dostupno u poduzeću;
  - (b) zahtjeve radnika da s radnog mesta s nepunim radnim vremenom prijeđe na radno mjesto s punim radnim vremenom ili da povećaju svoje radno vrijeme ako se ukaže takva prilika;
  - (c) pružanje pravovremenih obavijesti o dostupnosti radnih mesta s nepunim radnim vremenom ili s punim radnim vremenom u poduzeću da bi se olakšao prijelaz s rada s punim radnim vremenom na rad s nepunim radnim vremenom ili obrnuto;
  - (d) mjere kojima se pospješuje dostupnost rada s nepunim radnim vremenom na svim razinama poduzeća, uključujući upravljačka radna mesta i ona za kvalificirane radnike, i po potrebi, mjere kojima se radnicima s nepunim radnim vremenom omogućava pristup strukovnoj izobrazbi sa svrhom poboljšanja razvoja karijere i profesionalne pokretljivosti;
  - (e) pružanje odgovarajućih informacija o radu s nepunim radnim vremenom u poduzeću postojećim tijelima koja predstavljaju radnike.

#### Članak 6: Odredbe o provedbi

1. Države članice i/ili socijalni partneri mogu primjenjivati odredbe za radnike navedene u ovom sporazumu ili donijeti odredbe povoljnije od njih.
2. Provedba odredbi ovog Sporazuma ne predstavlja valjni temelj za smanjivanje općenite razine odobrene zaštite radnika u području primjene ovog sporazuma. Ovime se ne dovodi u pitanje pravo Zemalja članica i/ili socijalnih partnera na razvoj različitog zakonodavstva, regulativnih ili ugovornih odredbi, u svjetlu promjenjivih okolnosti, niti u pitanje dovodi primjenu članka 5., stavka 1. pod uvjetom da se poštuje načelo nediskriminacije sadržano u članku 4., stavku 1.
3. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje pravo socijalnih partnera da na odgovarajućoj razini, uključujući europsku razinu, zaključuju sporazume koji prilagođavaju i/ili dopunjaju odredbe ovog Sporazuma, a uzimaju u obzir posebne potrebe uključenih socijalnih partnera.
4. Ovaj Sporazum ne dovodi u pitanje druge određenije odredbe Zajednice, posebice odredbe Zajednice koje se odnose na jednako postupanje i jednake mogućnosti za muškarce i žene.
5. Sprječavanje i rješavanje sporova i pritužbi proisteklih iz primjene ovog Sporazuma vrši se u skladu s nacionalnim zakonima, kolektivnim ugovorima i praksom.
6. Strane potpisnice revidirat će ovaj Sporazum pet godina nakon dana odluke Vijeća ako to bude zahtijevala jedna od strana ovog sporazuma.